

Rakennetun ympäristön selvitys

Tammela
Mäkipäänkatu 39-41

23.12.2021
Kaava nro: 816

Kuva: As Oy Mäkipäänkatu 39-41 kuvattuna Tammalankadun ja Mäkipäänkadun kulmasta. Huomaa Commer Fargo-pakettiauto.

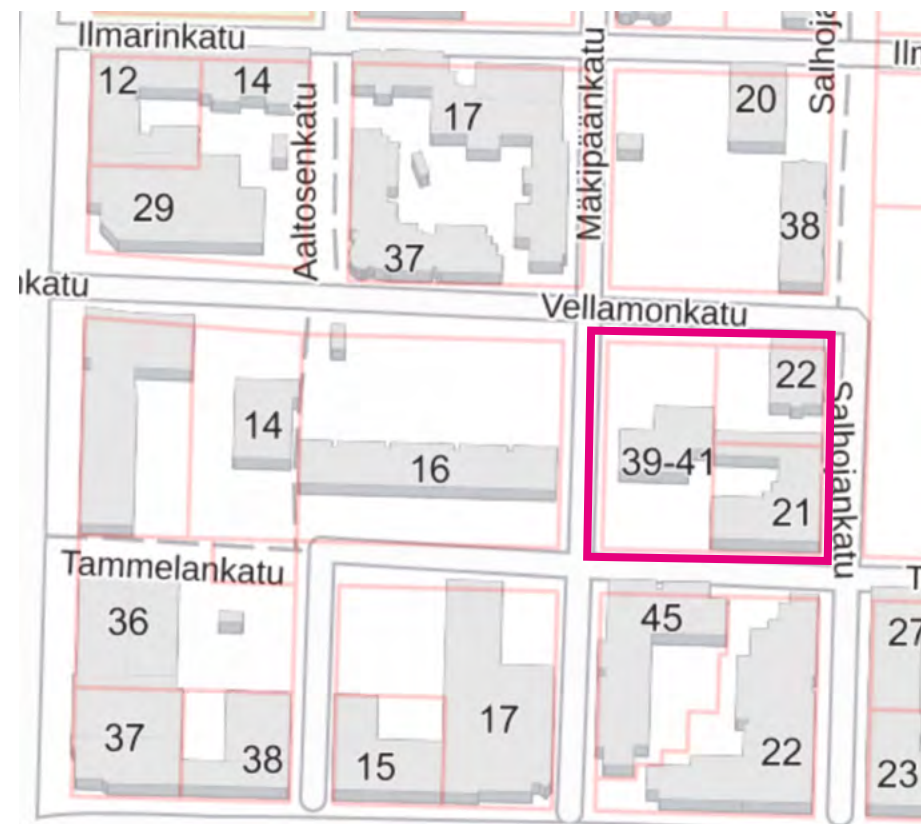
Sisällys:

Johdanto	1
Kaavoitushistoria	2
Ilmakuvat 1946-2020	3
Ajantasa-asemakaava	4
Asuinkerrostalo	5
Ominaispiirteet	6
Suunnittelijat	7
Arkkitehtuuri	8
Valokuvia	9
Muutokset	10
Yhteenveto	11
Julkisivut	12
Pohjapiirrokset	14

Ilmakuva 2019 (Bingmaps.com)

Rakeisuuskartta

Johdanto

Tämä selvitys on laadittu Asunto Osakeyhtiö Mäkipääkatu 39-41:n asemakaavanmuutoksen pohjaksi. Kiinteistö sijaitsee Tammelan kaupunginosassa.

Selvityksessä kartoitetaan Tammelan kaupunginosan muodostumista ja selvityksen kohteena olevan kerrostalon syntyhistorian taustaa, merkitystä kaupunginosan uudistumisessa ja rakennuksen tärkeimpiä arvoja. Selvityksessä kartoitetaan rakennuskannan ominaispiirteitä ja rakentamisen vaikutuksia. Selvitys antaa suunnitelmien tueksi tietoa kaupunginosasta, rakennuksista ja niiden ominaispiirteistä.

Työn on tehnyt Arkkitehti Jurkka Pöntys Arkkitehtitoimisto Neva Oy:stä konsulttityönä kaavanmuutoksen hakijalle. Alueen rakennukset ja ympäristö on dokumentoitu loka-kuussa 2021 ja selvitys on valmistunut 23.12.2021.

Katunäkymä Vellamonkadulta kaakkoon kohti Mäkipääkatua.

Yllä: Aug.Ahlbergin tekemä Tampereen pintakartta 1882, jossa Kytälän toteutuneen asutuksen päälle on esitetty uusi ruutukaava, ja Tammelan kaupunginosan alueella kortteli on likimääräisesti ”1. Pitkäkadun ja Peltokadun” kohdalla. Tammela ei ole alkanut rakentua vielä tässä vaiheessa, ja suuri osa Tammelasta on viljelysmaana.

Alla: Tampereen asemakartta 1928, joka noudattaa Lambert Pettersonin laatimaan asemakaavakarttaa korttelin sijainti rajattu ympyrällä. (Kuvan lähde: <https://timomeriluoto.kapsi.fi/KARTAT/Kaupunkikartat/Tampere%20asemakaava%201928.jpg>).

TAMMELAN KAUPUNGINOSAN HISTORIAA

Tampereen kaupungin Tammelan kaupunginosan historiallinen tausta liittyy Tampereen kaupungin kasvamiseen ja kehittymiseen. Nykyinen Tammelan kaupunginosa kuului alunperin Messukylän pitäjään. Ensimmäisenä alueen asukkaana maanmittari Lithovin vuoden 1758 isojakokarttaan merkittiin ruotsalaisen kaiteita myyneen kauppiaan asuminen Tammerkosen kylän yhteismetsään. Samalle paikalle muutti myöhemmin ruotusotamies Tuomas Tammerström, joka alkoi Hatanpään kartanon torppariksi. Poikansa Heikki otti nimekseen Tammelan. Tästä johdettiin koko kaupunginosan nimi. Tampereen kaupungin ostettua Kytälän ja Tammelan alueet vuonna 1876, kaupungin raja siirtyi Kissanmaalle saakka.

Tammelan asutus oli harvalukuista 1800-luvun loppuun asti, kunnes kaupunginarkkitehti Calonius sai valmiiksi Tammelaan toisen ruutuasemakaavan vuonna 1887. Alueen ensimmäinen asemakaava vuodelta 1877 ei johtanut alueen toteutumiseen kaavan mukaisena. Tammelassa oli tuolloin noin 200 asukasta ja kolmisenkymmentä asumusta. Toisessa, vuonna 1887 hyväksytyssä asemakaavassa Tammela asemoitiin samaan koordinaatistoon radan kanssa, lähes suoraan pohjois-suuntaiseksi, toisin kuin muu Tampereen keskusta. Kaavassa oli 44 puutalojen umpikorttelia ja 170 kpl noin 30x30m tonttia, joita arvosteltiin aikoinaan liian pieniksi. Tontit vuokrattiin kymmeneksi vuodeksi, jonka jälkeen ne olivat lunastettavissa.

Ensimmäiset uuden asemakaavan mukaiset tontit toteutettiin 1890, ja rautatieaseman viereen tehtiin kivinen silta rautatien ylitse Tammelankadun päähän vuonna 1898. Tammelaan rakennettiin ensimmäinen koulu vuonna 1911 ja kaupunginosaan nousi tehtaita umpikortteleihin ilman erityistä ohjausta. Vuoden 1918 tapahtumat vaikuttavat kaupunginosaan voimakkaasti, kun suuri osa taloista paloi taistelujen tiimellyksessä. Tontit rakentuivat kuitenkin uudelleen 1920-luvun aikana. Tammela laajeni Salhojankadun itäpuolelle vuonna 1921. Tampereen kaupunki rakensi Tammelan pallokentän vuonna 1926. Tammelan itärajaksi vakiintui pitkäksi ajaksi Kalevan puistokatu, jonka itäpuoli rajautui peltomaisemaan. Tammelaan tuli myös jälleenrakentamiskauden rakennuskantaa talvi- ja jatkosotien pommituksissa tuhoutuneiden rakennusten tilalle. Kalevan kaupunginosan valmistuttua jälleenrakentamiskaudella Tammelan itäpuolelle, alkoi Tammela näyttämään antiikkiselta ja epähygieniseltä ulkovesoineen. Pientä teollisuustoimintaa oli edelleen ympäri kaupunginosa. Mäkipääkadun - Salhojankadun -Tammelankadun kulmaan rakentui 1920-luvulla Kariston kenkätehdas, joka konkurssiin jälkeen myytiin kenkätehtailija Aaltoselle ja nimettiin Solenan kenkätehtaaksi vuonna 1934. Sittenmin entinen kenkätehtaan rakennus on muutettu toimistokäyttöön ja tämän selvitystyön aikaan sitä ollaan suunnittelemassa asuntokäyttöön muutettavaksi.

TAMMELAN ASEMAKAAVAN UUDISTUS 1966

Antero Sirviön laatima vuonna 1966 voimaantullut tehokas asemakaava teki kaupunginosasta kerrostaloalueen. Asemakaavassa yhdistettiin useampia vanhoja kortteleita uusiksi suurtortteleiksi, muutettiin katuja kävelykaduiksi, sekä rajattiin rakennusalat kauas katutilasta ja muista rakennuksista. Asemakaavan ajatuksena oli ajan hengen mukaisesti tarjota tasa-arvoiset näkymät kaikille, funktionalismin alkuperäisiä ihanteita noudattaen. Asuminen ja teollisuus erotettiin toisistaan.

Asemakaavanmuutos oli merkittävä, sillä se teki lopullisesti puukaupunginosasta betonikaupungin hävittäen perinteisen ruutuasemakaavan ja muuttaen Tammelan 6-7-kerroksisten betonitalojen kaupunginosaksi. Kaavaselostuksessa todettiin mm. että puistoja on niukasti, mutta alueen keskeisen sijainnin ja maan arvon huomioon ottaen niitä olisi muodostet-

1946 Tammela oli vielä pääosin puutalokaupunginosa, jossa oli tehtaita muun kaupunkirakenteen seassa.

1956 ilmakuvassa näkyy, että Solenan kenkätehtaaseen tehtiin laajennusta.

Vasemmalla: 1974 Puutalokorttelit alkavat korvautua kerrostaloilla.

Oikealla: 2020 kaupunkirakenne on edelleen hajanainen, kerrostalot on toteutuneet kiinteistörajojen mukaan, vain tehdasrakennukset ovat jäljellä vanhasta.

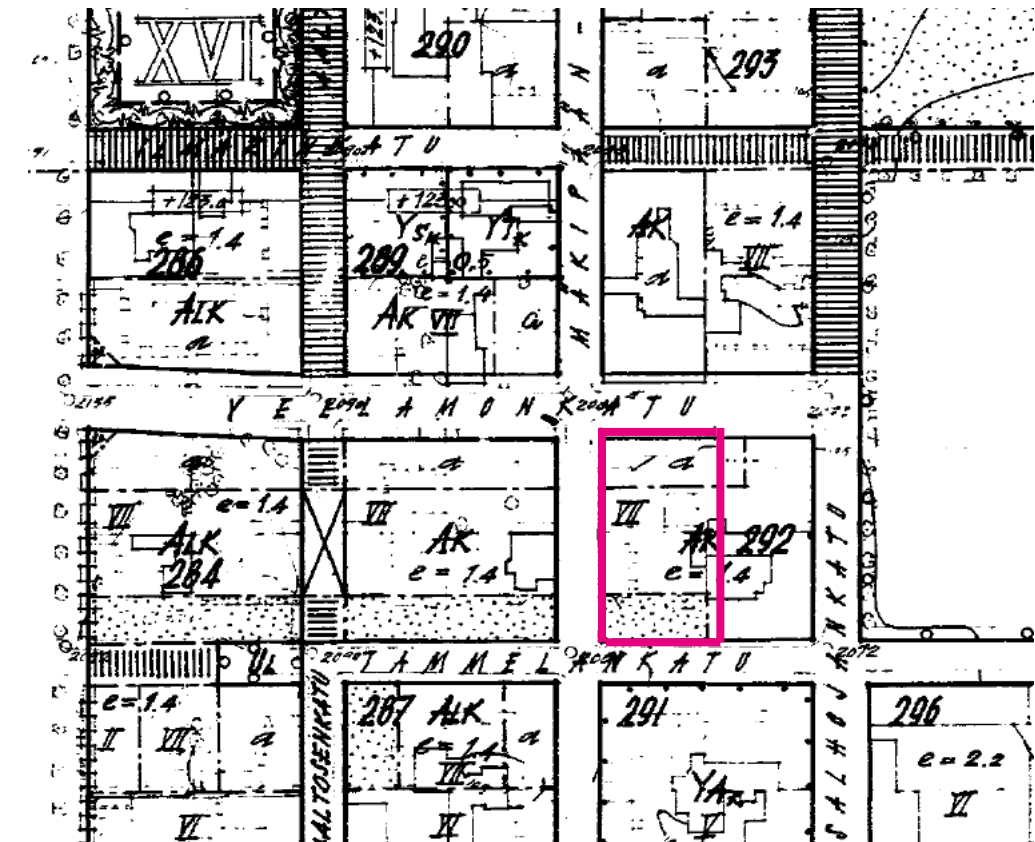

Yllä Valokuva Vellamonkadulta, Mäkipäänkadun kohdalta kohti itää, taustalla Tammelan stadionin portti noin vuodelta 1965, koska kuvassa on mm. upouusi Wartburg 312 -65, Skoda Octavia, Opel Kadett A ja kaksi Austin Miini 850:iä mukulakivetyllä Vellamonkadulla. Kuvasta näkee, että puurakennukset ja niiden tiilimuurit ovat viivasuorassa, ja julkisivuiltaan alkuperäisiä. Tampereen Siiri valokuva-arkisto.

Yllä Valokuva naapuriin rakennetusta Solenan kenkätehtaasta ennen laajennuksia 1930-luvulta. Tampereen Siiri valokuva-arkisto.

Yllä: Tampereen kaupungin asemakaavaosastolla laadittu ns. Antero Sirviön asema-kaava vuodelta 1966. Selvityksen kohde rajattuna. Tampereen kaupunki.

tava tarkkaan harkiten. Selostuksessa todettiin myös, että kaupunkikuvaan vaikuttavat arkkitehtoniset seikat olivat pakostakin jääneet kaavamaisiksi ja karkeiksi. Kaavaselostuksessa tehtiin selkeä jako purettaviin puurakennuksiin ja säilytettäviin kivirakennuksiin. Purkamista perusteltiin mm. sillä, että alkuperäiset, vuosisadan vaihteessa rakennetut yksikerroksiset puurakennukset olivat yleensä huonokuntoisia ja "teknillisiltä varusteiltaan puuttellisia ja uudistamisen tarpeessa". Selostuksessa todetaan: "Näyttää siltä, että ennen autoaikakautta rakennettujen kaupungiosien uudistamista ei voida tyydyttävällä tavalla suorittaa, jollei autokysymystä ratkaista selvällä ja jos niin tarvitaan, radikaalillakin tavalla. Saneeraus olisi alusta alkaen tähdättävä toteuttamiseen (=rakentamiseen) ja probleemit olisi ratkaistava samanaikaisesti. Miljöön merkitystä asukkaiden viihtyvyyteen ei pidä aliarvioida, mutta ikävä kyllä nykyinen tonteittain rakentaminen "ei lupaa hyvää." Uudisrakennusten ulkonäön ohjauksesta todetaan vain, että yksityiskohtaisia "kauneusmääräyksiä" on koetettu välttää, jotta yksityisten talojen arkkitehtoninen ja käytännöllinen muotoilu olisi asemakaavamääräysten puolesta niin vapaata kuin mahdollista.

Tonttien autopaikkojen määrästä johtuvien vaikeuksien johdosta esitettiin kaavassa kaksitasoisia liikennejärjestelyä Väinöläkadun ja Tammelantorin alapuolelle. Yksityiskohtaisen suunnittelun periaatteena oli, että asuntoalueilla vähintään kaksi vanhaa tonttia yhtyy ja että jokainen näin muodostettu uusi tontti pystyisi järjestämään autopaikkansa omalle tontilleen ajokadun varteen, maan päälle ja että autopaikkojen riittävään lisäämiseen (1 auto/asunto) "luodaan mahdollisuudet". Kortteleiden sisäosat muodostettiin kaavassa autottomiksi oleskelu- ja leikkialueiksi ja niiden aitaaminen kiellettiin. Korttelipihojen keskelle jääneet vanhat kadut liitettiin tontteihin siten, että niitä tuli voida käyttää yleiseen jalankulkuun.

Vasemmalla:
Selvityksen kohteena olevan korttelin keskellä
sijaitsi ennen tyyppillinen talousrakennus. Taustalla
näkyvät silloisen kenkätehtaan, nykyisen ns. Airix-talon
julkisivun päätty.

Vasemmalla:
Sisäpihanäkymä Mäkipäänkadun korttelin sisältä
juuri ennen korttelin purkamista. Huomaa upouusi
Puch-moottorinen vuoden -66 mallin Tunturi Sport
-mopo.

Alimpana vasemmalla:
Jyväskylän keskustassa sijaisteva Sakari Nirosen
johdolla suunniteltu Hotelli Milton.

Kaavaselostus on kokonaisuudessaan tilastoineen vain yhdeksän konekirjoitussivun pituinen, joten se oli ajalle tyyppilliseen tapaan melko ylimalkaisesti perusteltu lähinnä kustannustaloudellisesta näkökulmasta. Sirviön asemakaavan toteutuessa Tammelan perinteinen ruutukaava hajosi varsin nopeasti. Vain alueen itä- ja pohjoisosiin jäi jäänteitä vanhasta puu-Tammelasta muun osan muodostuessa lähes kokonaan tiili- ja betonirakennuksista. Rakennemuutos johti myös sosiaaliseen muutokseen, sillä vuokra-asujien kaupunginosasta tuli vähitellen omistusasuntojen yhteisö ja työläiskaupunginosa muuttui nuorten aikuisten ja toisaalta hyvin iäkkään väestön suosimaksi alueeksi.

ASEMAKAAVANMUUTOKSET

Asemakaavan mukainen rakentaminen käynnistyi nopeasti, koska sitä oli jo valmisteltu useita vuosia ja rakennukset pitkälle suunniteltu hyvissä ajoin. Antero Sirviön laatimaa Tammelan asemakaavaa on kuitenkin uudistettu paloittain vuosikymmenien ajan niin, ettei sen periaatteista enää ole tänä päivänä jäljellä kuin tonttien ja kortteleiden läpi kulkevat kevyen liikenteen yhteydet. Sirviön asemakaavaa on rajusti muutettu erityisesti Kullervonkadun pohjoispuolella. 1960-luvun asemakaavojen tehokkuuden ja avoimien kortteleiden periaatteita ei enää ole katsottu säilyttämisen arvoisiksi, vaan kaupunkikuvasta on muodostumassa umpikorttelimainen urbaanimpi kaupunginosakeskusta.

UUDEN KERROSTALON RAKENTUMINEN

Ensimmäisen uuden kaavan mukainen kerrostalo valmistuu osoitteeseen Mäkipäänkatu 39-41. Uusien kerrostalojen rakentamiseen puutalojen tilalle varauduttiin jo maaliskuussa 1965 ennen uuden asemakaavan hyväksymistä vesijohtojen ja jätevesiviemäreiden uusimissuunnitelmissa.

Hankkija sai luvan joulukuussa 1965 jätevesiviemäreiden toteuttamiselle. Mäkipäänkatu 39-41 korttelin suunnitellun uudisrakennuksen ensimmäiset lupakuvat ovat päivätty saman vuoden lokakuulle, ja kerrostalon lupahakemus jätettiin 24.8.1966 ja hyväksyttiin rakennustarkastuksen toimesta vasta 26.1.1967. Talon rakentamisen valmistelu oli jo aloitettu tuolloin.

Yksi toisensa jälkeen puukorttelit puretaan ja tilalle tulee asemakaavan mukaisesti moderneja kerrostaloja. Tämä kehitys toistuu muuallakin Suomessa ajan hengen mukaisesti. Vanhojen puutalojen puolestapuhujat ovat harvalukuisia ja heidän äänensä ei tule kuuluviin.

Tammelan viimeinen puutalokortteli Annikinkadun, Mäkipäänkadun ja Salhojankatujen kulmassa suojellaan pitkän kiistan päätteeksi vuonna 2007. Ne ovat ainoita muistumia 1960-luvulta lähtien järjestelmällisesti tuhotuista tiivistä puutalokortteleista. ¹

ASUNTOKESKUSKUNTA

Kulutusosuuskuntien keskusliitto suunnittelutti ympäri Suomea kerrostaloja ja ne edustivat yleisesti ottaen ajalleen tyyppillistä, mutta keskitasoa parempaa rakentamista. HAKA:n nimi tarkoitti alunperin Väinö Tannerin aloitteesta 1938 perustettua Helsingin asuntokeskuskuntaa. Asuntokeskuskunnan tarkoitus oli alunperin Helsingin vähävaraisen kansanaosan asunto-olojen parantaminen. Tuohon aikaan keinottelu rakennusallalla oli ongelma, ja aiheutti suuriakin vahinkoja asunnon ostajille. Hakan tavoite oli tehdä omistusasuntoja, joten rakennustoiminta olisi sen ansiosta kannattavaa liiketoimintaa, yhteiskunnan huolehtiessa kaikkien vähävaraisimpien asuntotuotannosta. Perustamisvaiheessa Hakan suurimmat

¹ Matti Wacklin; Tammela tarinoita torin kulmilta 2008

Ominaispiirteet

Alueen rakennuskannan tyyppiä, ilmakuvasta 2020, valokuvat NEVA arkkitehdit

Vasemmalla
Projekti-insinööri M.Komulainen sekä Arkkitehti
Sakari Nironen, joka suunnitteli Espoon Tapiolaan
Hakalehdon kerrostalot Pentti Aholan laatiman
asemakaavan mukaisesti.

jäsenet olivat Osuusliike Elanto, Osuustukkukauppa, Kulutusosuus-
kuntien keskusliitto ja Keskinäinen vakuutusyhtiö Kansa. Myöhem-
min siitä tuli rakennusliike, joka rakensi muutakin kuin vain asuntoja.
Ensimmäiset kohteet olivat Helsingin vuoden 1940 olympialaisia
varten tehty Olympiakylä ja ns. Sudenkuoppa Hämeentien varrel-
la sekä Pihlajamäen asuntoalue 60-luvun alussa. Haka-yhtymiä
perustettiin rakennuttamaan yleishyödyllisten periaatteiden mukaista
asuinrakentamista myös muille paikkakunnille ja näistä vain Tampe-
reen Haka harjoitti rakennustoimintaa itse.

Kaupunkien väkiluvut alkoivat kasvaa vauhdikkaasti 1960-luvulla
suurten ikäluokkien aikuistuesssa ja elintason noustessa. Suurin este
oli lainoitus, jota Suomen pankki ohjeisti tarkkaan. Vuonna 1966
perustettiin asuntohallitus asuntolainoitusta hoitamaan ja julkisen
vallan valvonta tiukkeni. Asuntoihin ei hyväksytty asunnon hintaan li-
sääviä kustannuksia jotka johtuivat julkisivujen tai yleisen laatu-
parantamisesta. Kun samaan aikaan rakennustoiminta ja element-
titeknikka kehittyivät, johti se väistämättä julkisivuiltaan köyhään
kaupunkikuvaan. Lisääntyneen rakentamistehokkuuden myötä myös
aluerakentamisen määrä nousi.

Haka pystyi huolehtimaan kasvaneen henkilökuntansa avulla suun-
nitelmat aluerakentamissopimuksesta lopulliseen toteutukseen
saakka, sillä Hakalla oli käytössään KK:n eli Kulutussosuuskuntien
keskusliiton asunto-osaston arkkitehdit ja insinöörit. Arkkitehtisuun-
nittelusta vastasi aluksi Arkkitehti Esko Korhonen ja myöhemmin
Teuvo Lindfors. Hakan suunnittelijana toimivat arkkitehdit, jotka olivat
kokeneita suunnittelijoita, mm. Pentti Ahola, Arne Ervi, Kristian
Gulichsen, Simo Järvinen, Erkki Kairamo, Matti K. Mäkinen, Viljo
Revell, Tuomo Siitonen, Heikki Sirén, Eero Valjakka, Markku Valjento
sekä jopa Alvar Aalto.
Rakentamisen suhdannehuippu sijoittui juuri vuoteen 1967, jolloin
Haka toteutti yhden vuoden aikana yhteensä 1711 asuntoa, joka oli
20 kertaa enemmän kuin 50-luvun lopussa.²

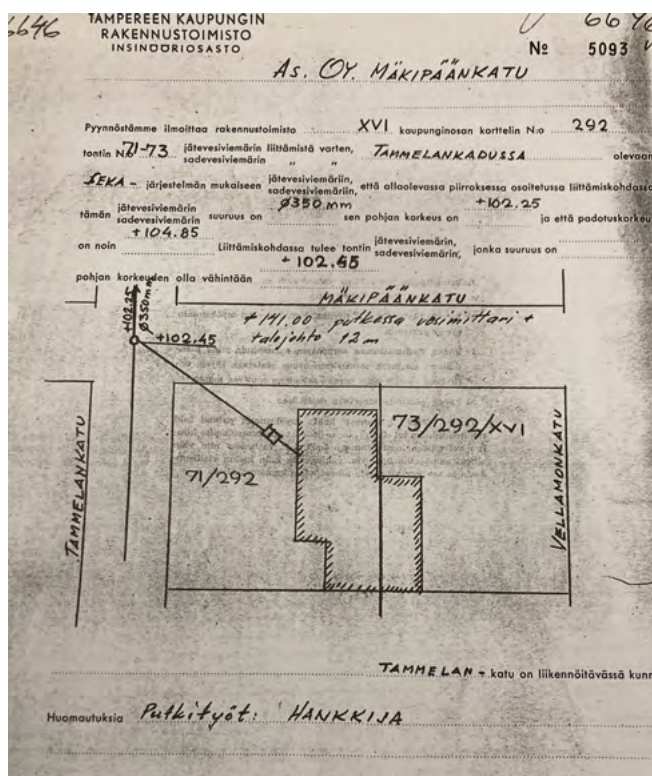
SUUNNITTELIJAT

Asuntokeskuskunta Tampereen Haka haki siis rakennusluvan vuon-
na 1966 asemakaavan mukaiselle asuinkeuhkustalolle. Mäkipäänkatu
39-41 rakennuksen suunnittelusta vastasi tuolloin Helsingin asun-
tokeskuskunta Hakan osastopäällikkönä toiminut Arkkitehti Sakari
Nironen (s.1923). Nironen työskenteli aiemmin Harmian ja Baeckma-
nin arkkitehtitoimistoissa, Keskus-Sato Oy:ssä ja sen jälkeen Ruot-
sissa. Myöhemmin hän oli töissä Etiopiassa asuntoasiantuntijana ja
ennen eläkkeelle jäämistä Suunnittelurengas Oy:n osastopäällikkönä
1980-luvulla.

Mäkipäänkadun suunnittelussa korostui teknologian- ja tulevaisuu-
denusko. Aikakautta kuvaavasti rakennukseen suunniteltiin uima-al-
las, joita toteutettiin tuohon aikaan muihinkin kovan rahan kerros-
taloihin. Porraskäytäväratkaisu oli kuitenkin kustannustehokkaan
kierreportaan varassa, ja muista yhteistilojen viimeistelystä huokui
tarkoituksenmukaisuus. Alakertaan osoitettiin maantasoon kolme
autotallia, pihalle osoitettiin toiselle puolen 25 autopaikkaa ja eteläsi-
vulle pääsisäänkäynnin yhteyteen pieni oleskelualue.

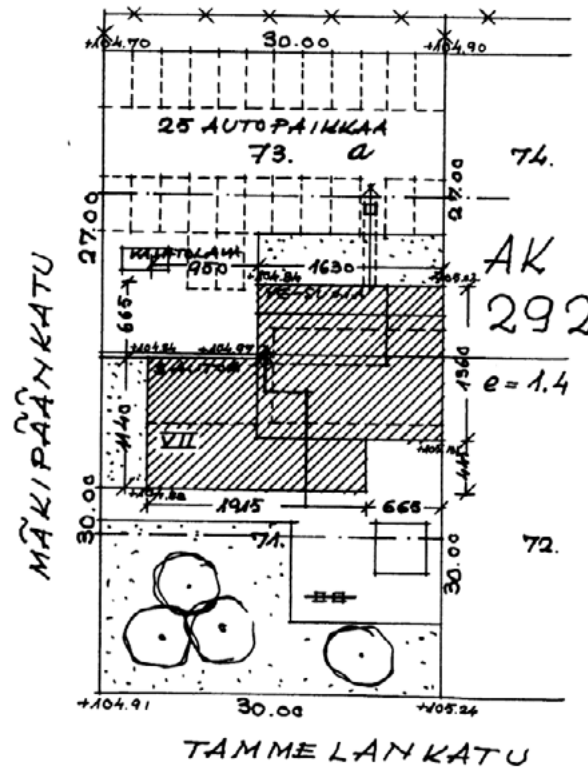
Muita Niroksen suunnittelema kohteita ovat mm. Helsinkiin 50-luvun
lopulla Tauno Salon kanssa suunnittelema kerrostalot, Karakallion
elementtitalot, Lomaliiton Vilkanharjun lomakylä Sulkavalla sekä Jy-
väskylään keskusta Eino Kantosen kanssa suunniteltu Hotelli Mil-

² Unto Luukko: Rakentajan elmänkaari Helsinkiin Hakan noususta
Haka-konsernin tuhoon 2000

Vasemmalla Hankkijan vuonna 1965 laatima viemärien liittymispiirros.

Oikealla Hakan laatimat ensimmäisten lupapiirrosten asemapiirros 29.10.1965.

Yllä:
Asunto-osakeyhtiön uima-allas vastavalmistuneena 1967.

Yllä:
Asunto-osakeyhtiön uima-allas on säilynyt sisäkattoa ja uimaportaita lukuunottamatta pääosin alkuperäisessä asussaan.

ton, jossa korostuu vaakasuuntaiset parvekelinjat ja erikoisuutena on mahdollisesti Tapiolan taskumattien innoituksesta katolla sijaitsevat vapaammat kaarimuodot. Sakari Nirosen suurin Haka:lle suunnittelema alue oli Tapiolan länsipuolelle rakennettu Hakalehto. Sitä mainostettiin Westendiin kuuluvana, vaikka sijaitsikin moottoritien pohjoispuolella. Alueen lamellitalotyyppiset kerrostalot kaavoitettiin ja suunniteltiin KK:ssa eli keskusliiton asunto-osastolla. Hakalehto valmistui 1966.

Hakalehdon suoraviivaiset elementtirakenteiset lamellitalot toteutettiin pila-ri-palkkirunkoisina, mikä yhdessä kevyiden väliseinien kanssa mahdollisti yksilölliset asuntopohjat. Osa elementeistä tehtiin Hakan omalla valimolla, joka sijaitsi rakennettavan alueen keskellä.³ Hakalehdon asuinkerrostalot ja Hotelli Milton Jyväskylässä olivat merkittävimpiä Nirosen töitä Keskusasuntokunnalle samalta aikakaudelta. Arkkitehtuuriltaan molemmat rakennukset edustavat kuitenkin tyypillistä aikansa kerrostaloarkkitehtuuria.

MÄKIPÄÄNKADUN ARKKITEHTUURI

Mäkipäänkadun kerrostalon arkkitehtuuri edustaa selkää rationalismia suorine linjoineen. Rakennuksen julkisivumateriaali on betonia ja peltiä, ja se oli aikalaisekseen muutenkin erittäin ajanmukainen. Modernismin periaatteiden mukaisesti julkisivut kuvastavat rehellisesti sisätiloja ja niiden jäsentelyä. Rakennukseen kuuluva uima-allas kuvastaa aikakaudelle tyypillistä teknologisen kehityksen uskoa ja massoittelussa korostuu massatuotannon häpeilemättömyys. Modernismissä vain tarpeellinen on välttämätöntä, ja koristeellisuus on rikos.⁴

Mäkipäänkadun kerrostalon julkisivuissa huomion kiinnittävät maalatusta pellistä tehdyt parvekkeet. Niiden väri on alunperin ollut tummemman ruskea, mutta jossain vaiheessa parvekkeiden pellitykset on uusittu profiilipelleillä ja koko rakennuksen tehosteväriksi on muutettu vaaleamman sininen. Väritys on uusittu myös rakennuksen porraskäytäviä myöten. Väritys on modernisoinut rakennusta maalausajankohtana, mutta se on myös radikaalisti häivyttänyt sen arkkitehtonista ilmettä ja tasapäistänyt sitä tavanomaisemman kerrostalotuotannon hengen mukaiseksi.

KRONOLOGINEN TAPAHTUMALUETTELO

15.3.1965	Vesijohtojen suunnitelma
24.10.1965	Asemapiirros As Oy Mäkipäänkatu uudisrakennus
7.12.1965	Jätevesiviemärit, Hankkija Oy
6.10.1966	Rakennuslupa piirustukset, Asuntokeskuskunta Tampereen Haka
26.1.67	Rakennusluvan hyväksyminen Tampereen rakennustarkastus
21.6.1967	Viemärien lopputarkastus, Tampere Vesilaitos
14.3.1977	Hannes Hälli, lämmönjakokeskus-kaukolämpöä varten, käyttösiirtimen uusinta.
2.7.1998	Vesiputkistojen uusinta LVI-suunnittelu Vesa Ronkainen
13.3.2012	Runko- ja pohjaviemäreiden sukitus, Insinööritoimisto Granelund Tampere
29.10.2014	LVI-loppukatslemus
2.4.2015	Poikkeuslupa -autotallit ja varastot liiketilaksi julkisivumuutos ja ilmastointikonehuone, Team Danielsson/Tammelan talotekniikka Oy
30.3.2015	Aukko betoniseinään pohjakerroksen asuntoon.
25.2.2016	Märkätilan muutos asuntoon A24
24.9.2021	Suomen Sisäilmatutkimus Oy:n kustannusarvio korjauksista

³ Arkkitehtuurimuseo internetsivut: Etelä-Tapiola
<https://www.mfa.fi/kokoelmat/tietopaketti/tapiola/tapiolan-alueet/etela-tapiola/>

⁴ Adolf Loos, "Ornament und Verbrechen 1908, Timo Koho: Modernismi suomalaisessa arkkitehtuurissa 1900-1960

Yllä:
Ylimmän kerroksen tuuletusparveke on käytännössä täysin alkuperäinen.

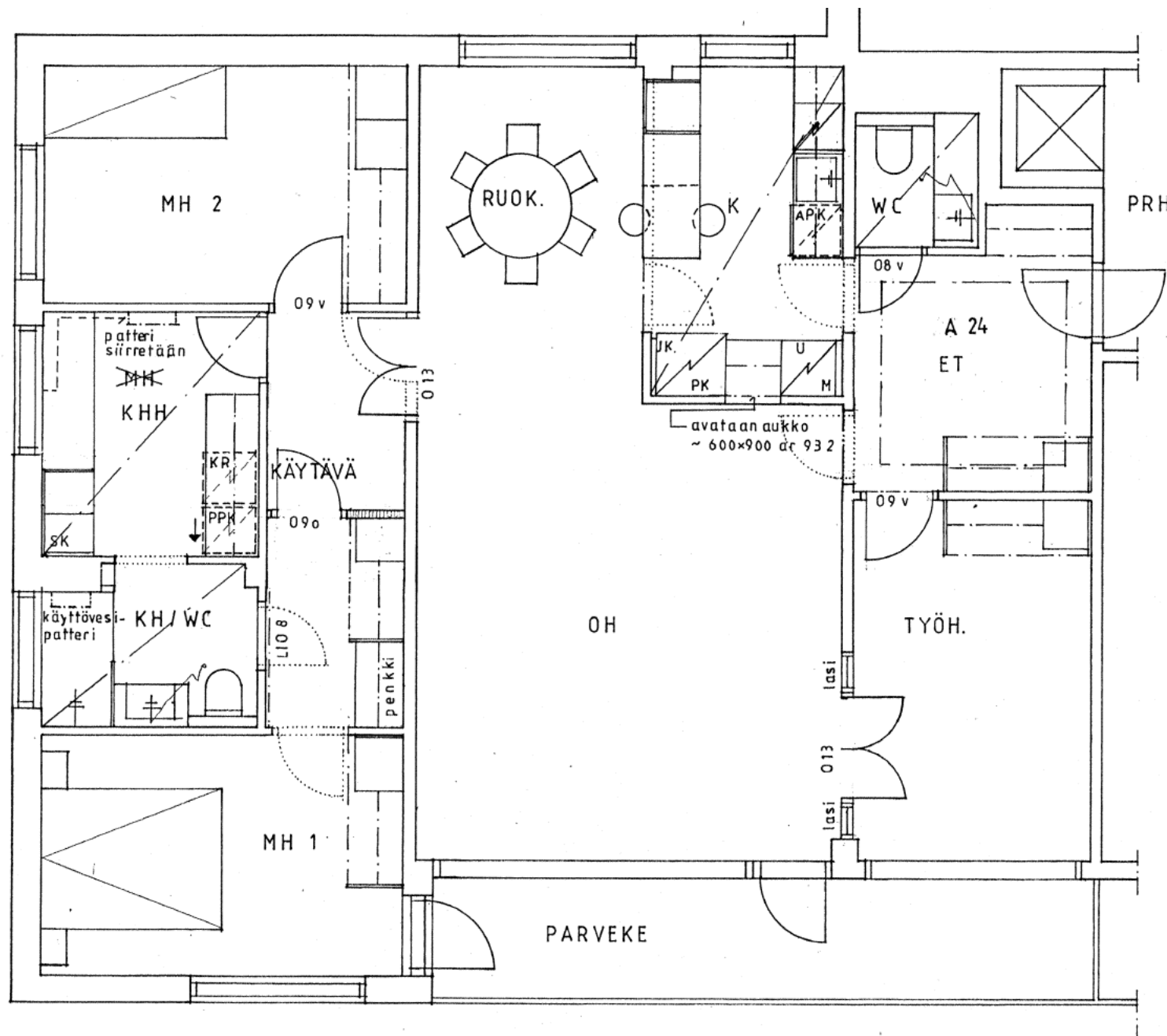
Yllä:
Osaan hissien ovista on lisätty automaattisia oven avausjärjestelmiä.

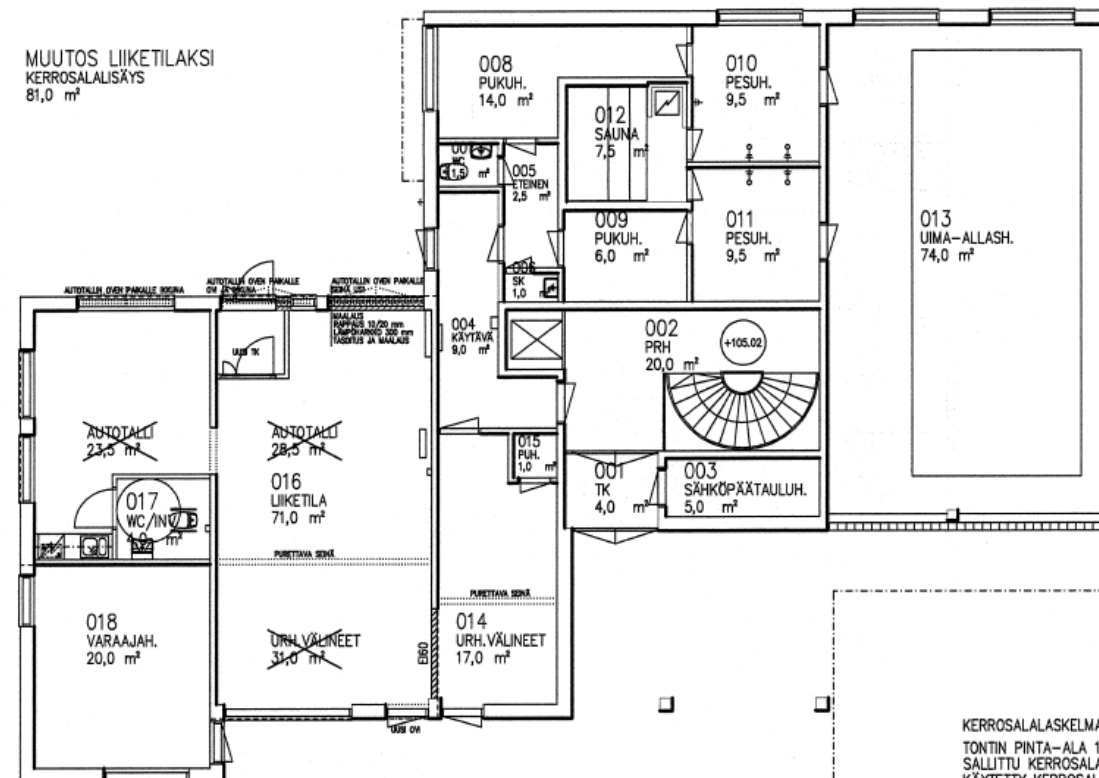
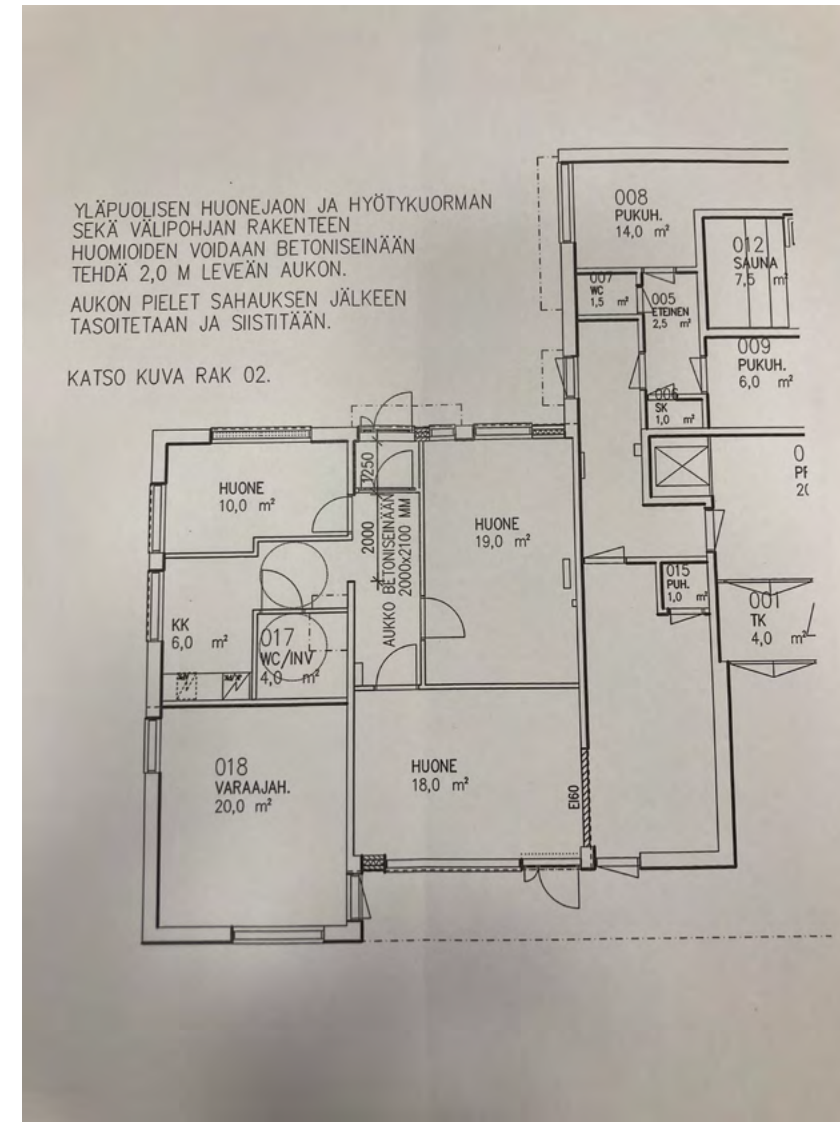
Alla vasemmalta oikealle:
Rappukäytävän ovet on uusittu ilmeisesti 2010-luvun remonttien yhteydessä.
Rappukäytävät ovat pääosin alkuperäisessä kunnossa.
Saunan puku- ja pesutilat on remontoitu vuosien saatossa.
Hissi on sisäilmeeltään edelleen alkuperäinen.

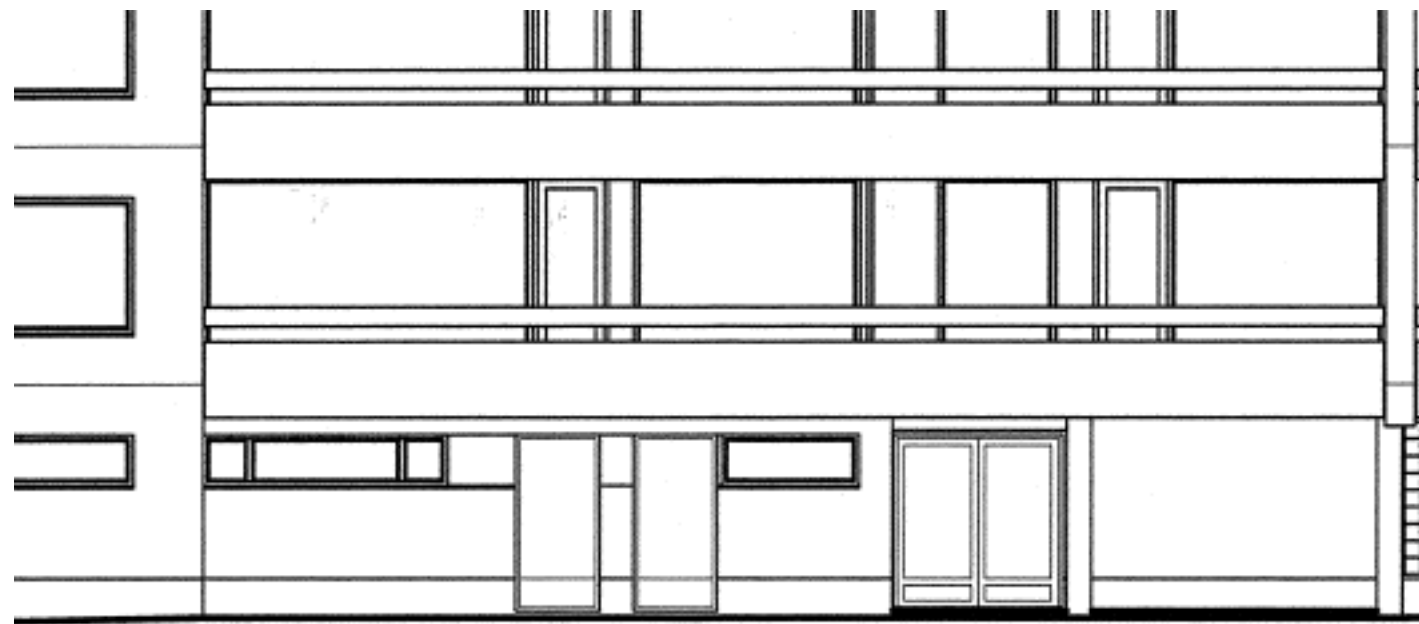

Yllä ja oikealla:
Joihinkin asuntoihin tehtiin huonejärjestykseen muutoksia sekä maaston autotallit ja varastot muutettiin toimisto- ja liiketiläkäyttöön, jonka johdosta kerrosala kasvoi 81 kerrosneliometriä. Tiloissa ei kuitenkaan harjoiteta liiketoimintaa, jossa olisi ulosmyyntiä.

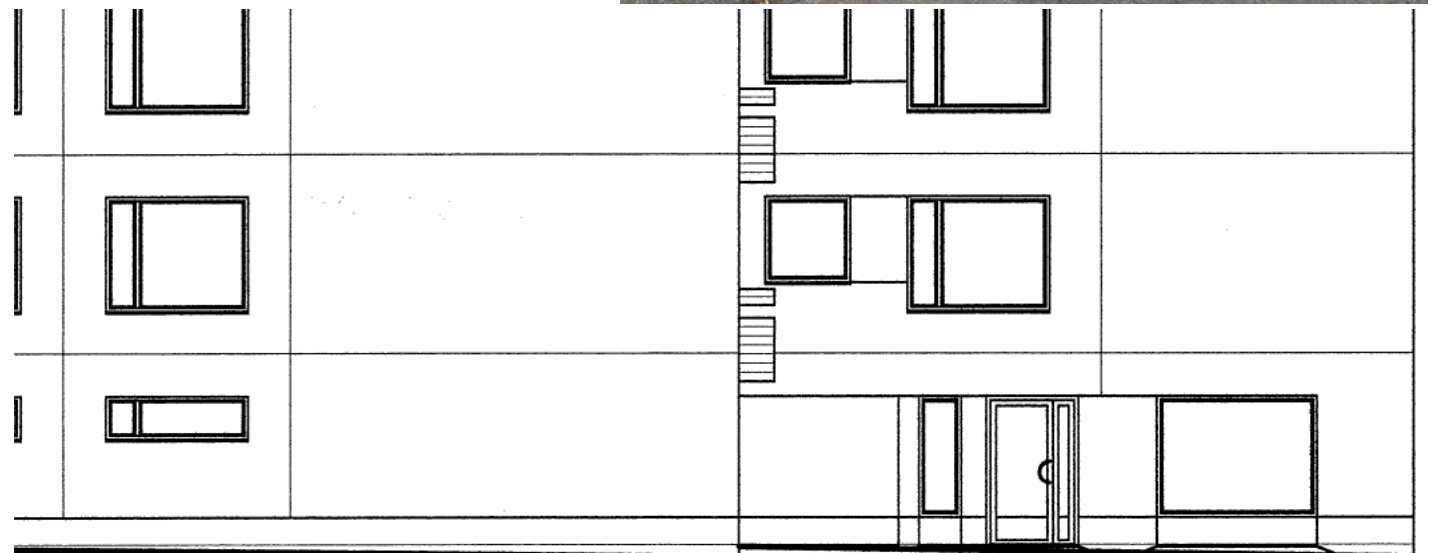
KERROSALALASKELMA
TONTIN PINTA-ALA 1710 m², e=1,4
SALLITTU KERROSALA 2394 m²
KÄYTTÖYTTÄVÄ KERROSALA 2373 m² (7 x 339 m²)
MAANPÄÄLLISEEN KELLARITILAAN SYNTYVÄ UUSI KERROSALA 81 m²
KERROSALAN YLITYS 60 m²

UUSI OVI ↑

Yllä:
Jukisivumuutokset ovat melko huomaamattomia, ja niitä ei asiasta tietämätön huomaa. Ainoastaan ovien yläpuoliset katokset viittaavat siihen, että ne on tehty jälkepäin.

KOLMEN AUTOTALLIN OVEN TILALLE

UMPISEINÄ ↑

IKKUNA JA OVI ↑

IKKUNA ↑

JOHTOPÄÄTÖKSET

Rakennuksen kunnostaminen uusimman kuntoarvioraportin mukaan edellyttäisi melko merkittäviä korjauksia, mm. ilmanvaihtoon ja julkisivuihin. Rakennuksessa on lukuisia pienempiä käytöstä ja kulumisesta johtuneita vaurioita, joista suurin osa on korjattavissa, mutta saattavat olla kustannuksiltaan kalliita.

Rakennuksen julkisivuihin tehdyt värimuutokset ja ylimääräiset katokset ja muut rakennelmat voisi helposti palauttaa alkuperäisiksi, mutta maan-tason autotallien muutokset eivät enää olisi järkeviä, koska alkuperäisiä materiaaleja tuskin olisi helppo saada samanlaisina hankittua. Palautta-minen alkuperäiseksi ei muutenkaan olisi mielekäästä.

Arkkitehtuurin historian ja rakennetun ympäristön puolesta Hakan ra-kennuttama asuinkerrostalo edustaa omanlaistaan Tammelan 60-luvun asemakaavan mukaista lähiötyyppistä rakentamista. Kuten tässä selvi-tyksessä on aiemmin todettu, tämä asuinrakennus ei ole Keskusosuus-kunnan, Hakan eikä Sakari Nirosenkaan merkittävimpiä toteutuksia, vaan melko tyypillinen esimerkki aikansa rakentamisesta.

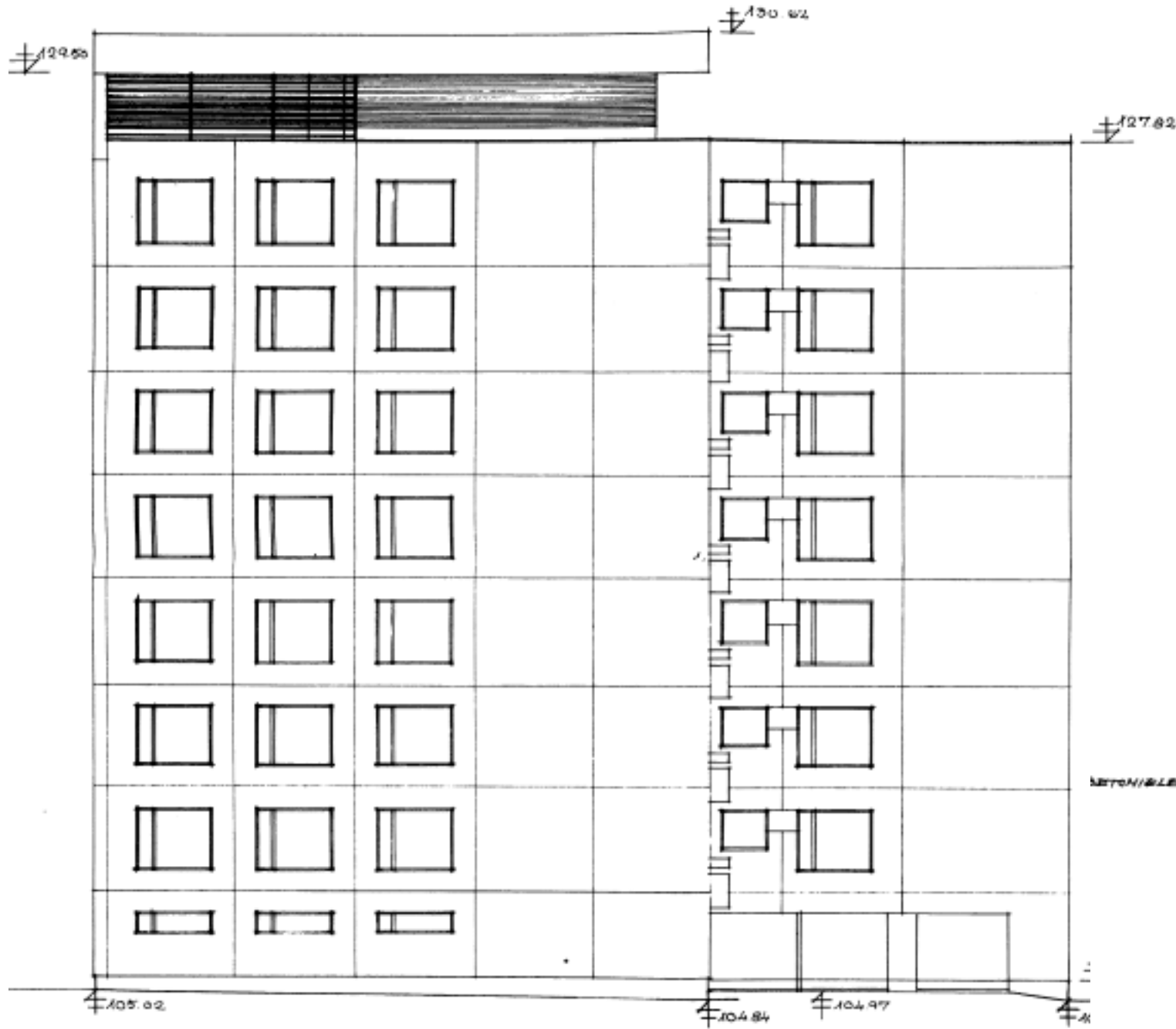
Rakennus on ollut aikoinaan merkittävä parannus aiempien alueen asuk-kaiden asumisen laatutasoon ja se on hyvin aikansa mukainen. Se sopii hyvin Tammelan kaupunginosan pääosin 1970-luvulta peräisin olevaan rationaaliseen arkkitehtuuriin. Samantyyppisiä sarjatuotanto rakennuk-sia on kuitenkin toteutettu useita ympäri Suomea, eikä niiden voi katsoa edustavan erityisen merkittävää rakennustaiteellista vaihetta Suomen kaupungistumisen kannalta.

Kerrostalon korvaaminen uudella asuinrakentamisella voidaan myös katsoa parantavan kaupunkikuvaa urbaanimpaan suuntaan, vaikka van-han rakennuksen arkkitehtoninen tyyli ei ole kovin paljoa vanhentunut. Suurin ero tämän päivän rakentamiseen tuleekin olemaan asuntojaossa ja ikkunoiden ja ovien detaljien toteutustavassa sekä elementtitekniikan kehittymisen myötä parantuneena energiatehokkuutena.

Arkkitehtitoimisto Neva Oy

Jurkka Pöntys
Arkkitehti SAFA

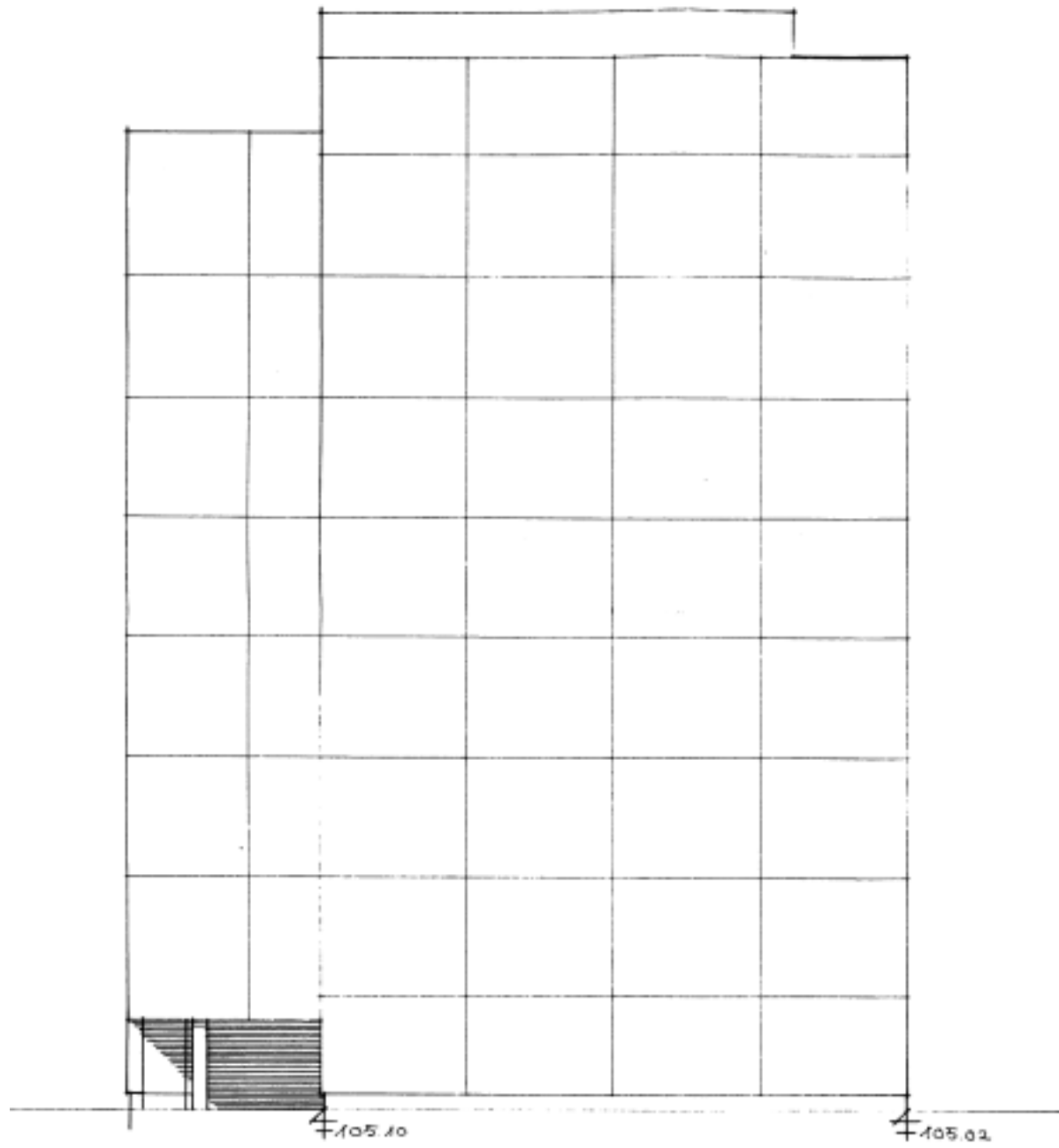

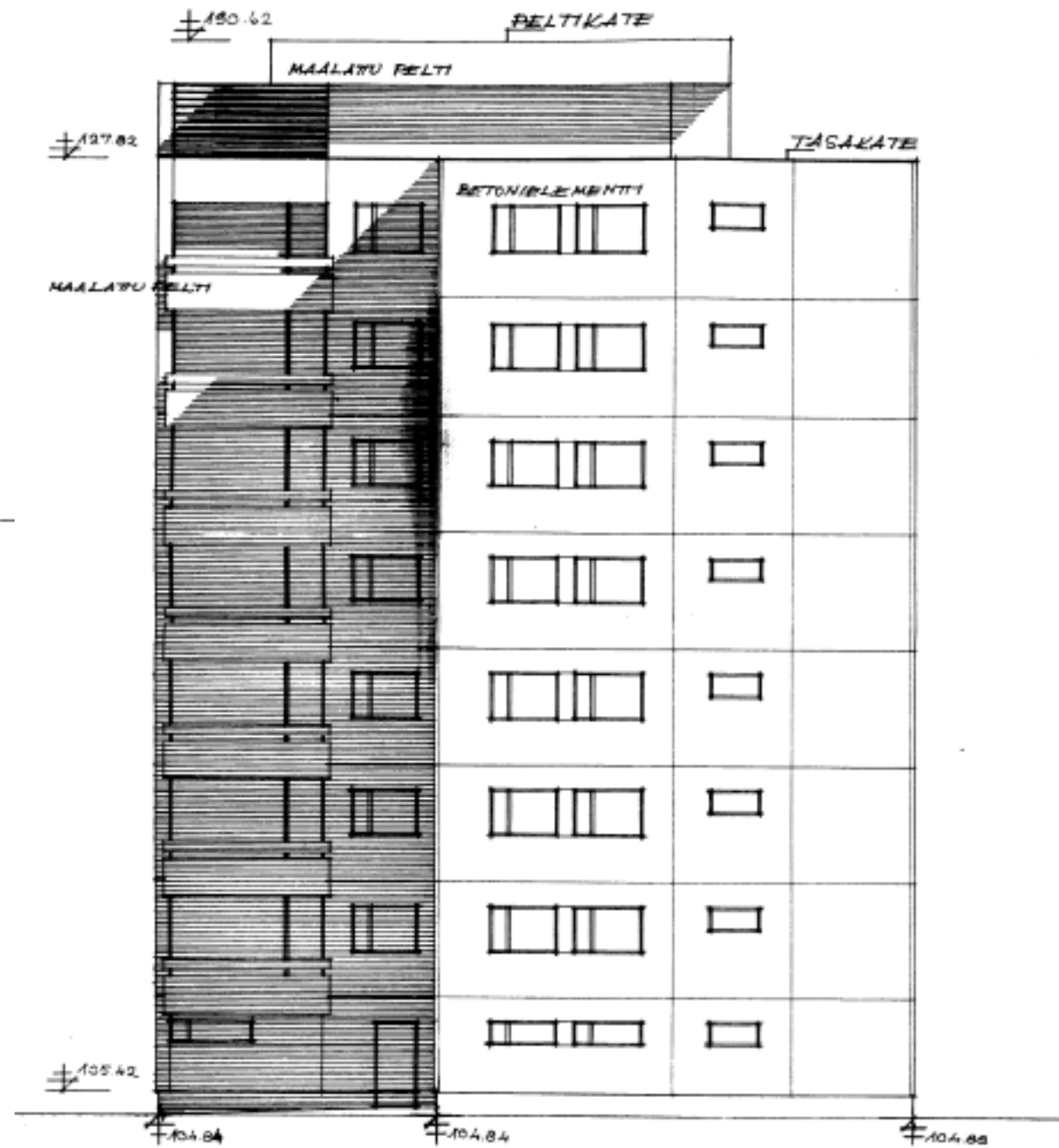
Yllä julkisivu Vellamonkadulle
Oikealla julkisivu Tammelankadulle.

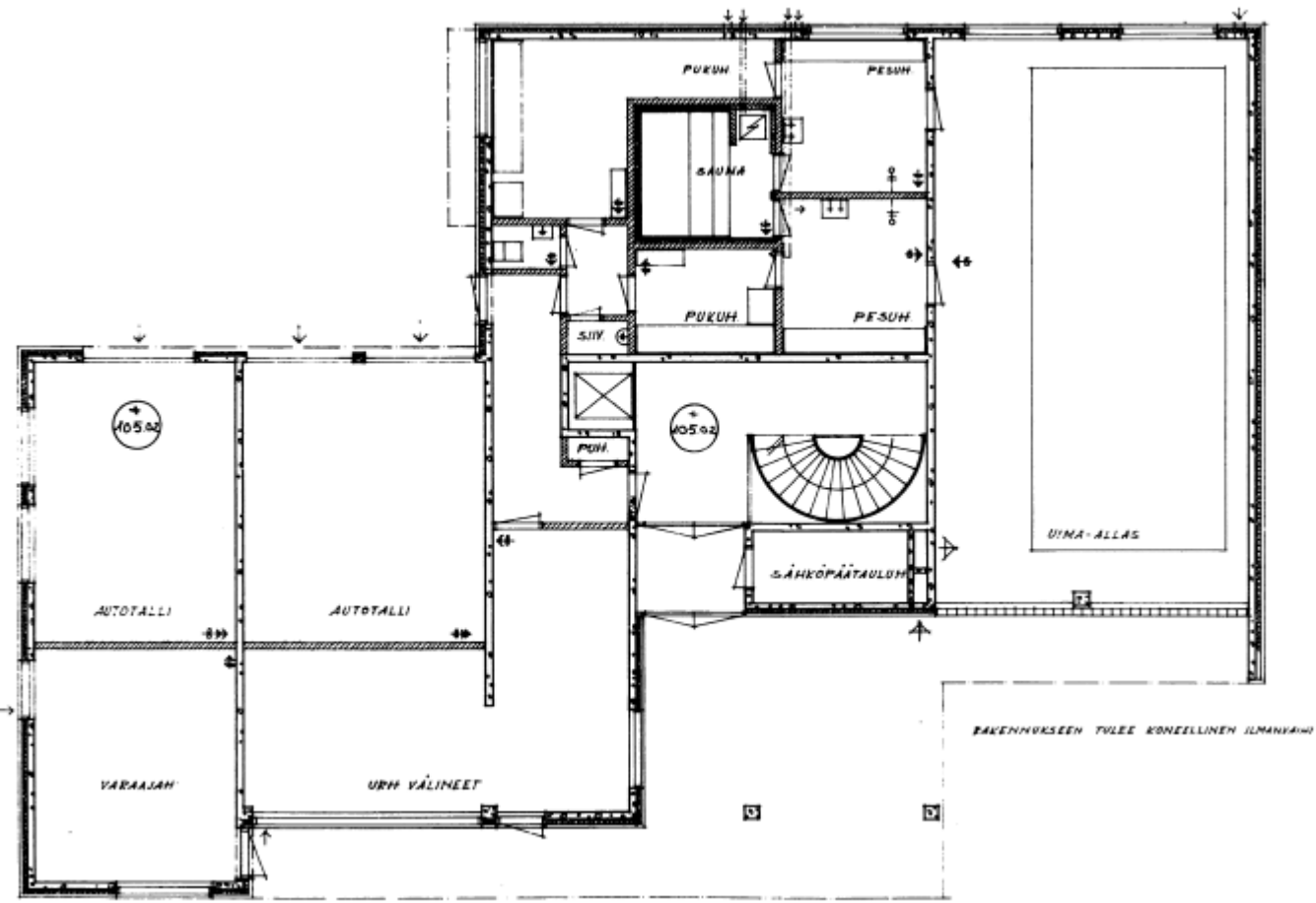
Yllä julkisivu naapuritonttien suuntaan, itään.
Oikealla Julkisivu Mäkipääkadulle

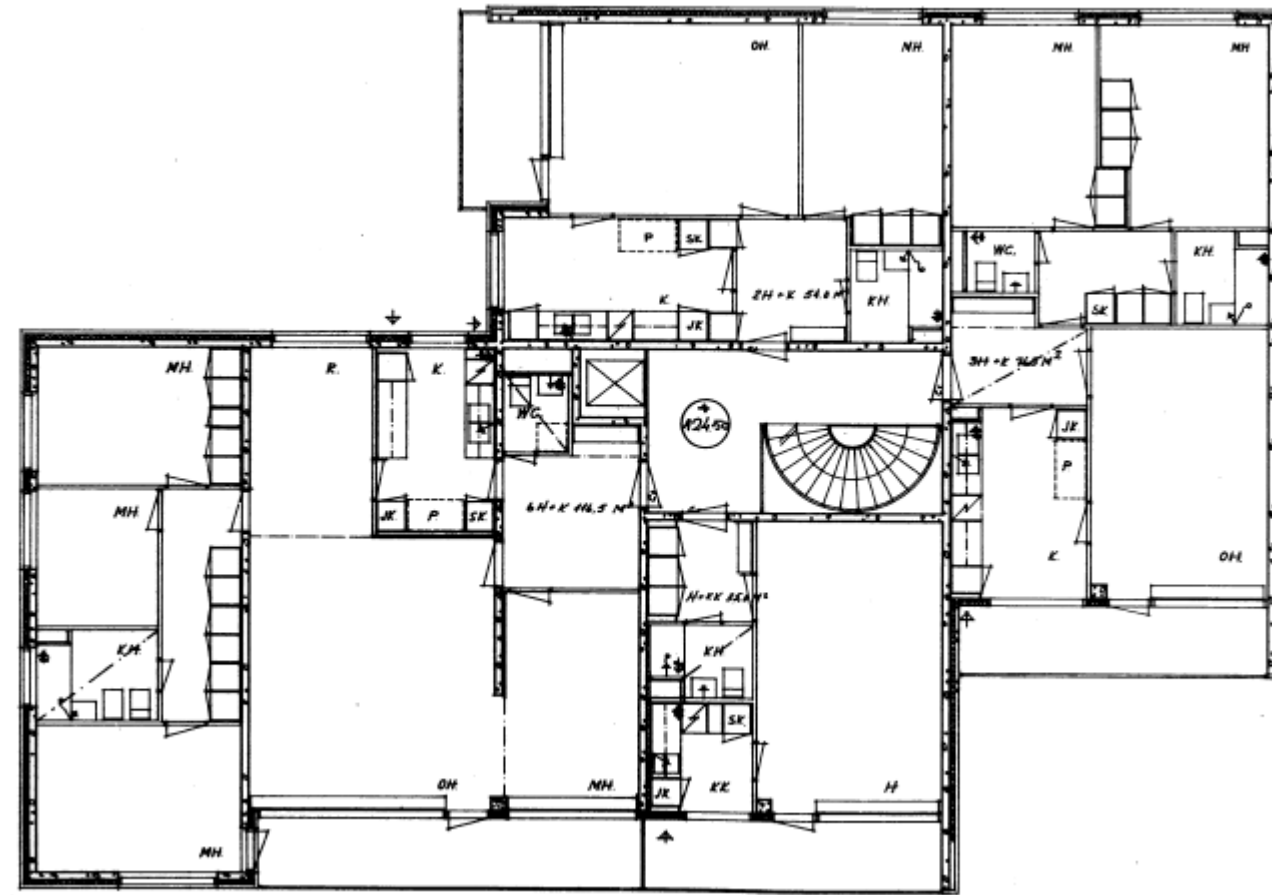

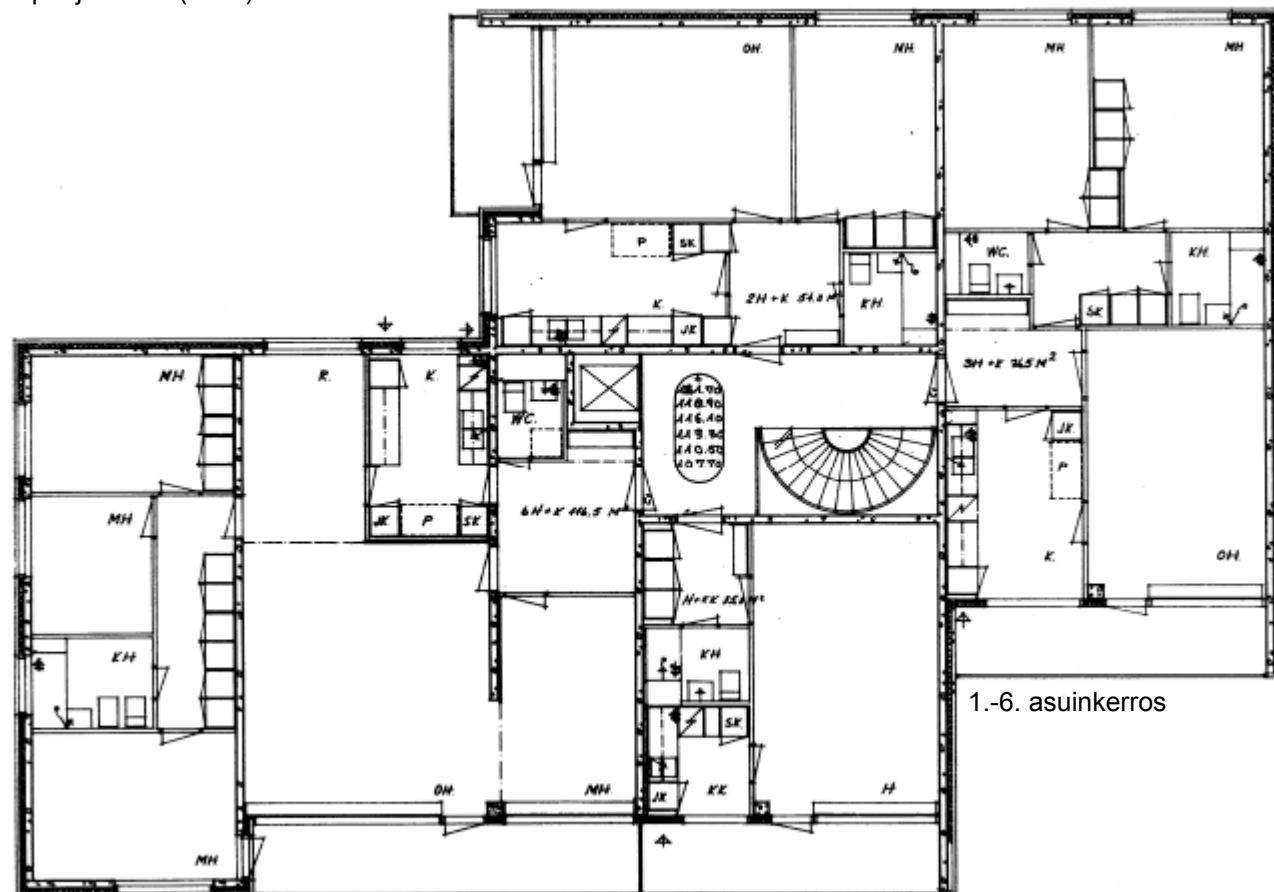

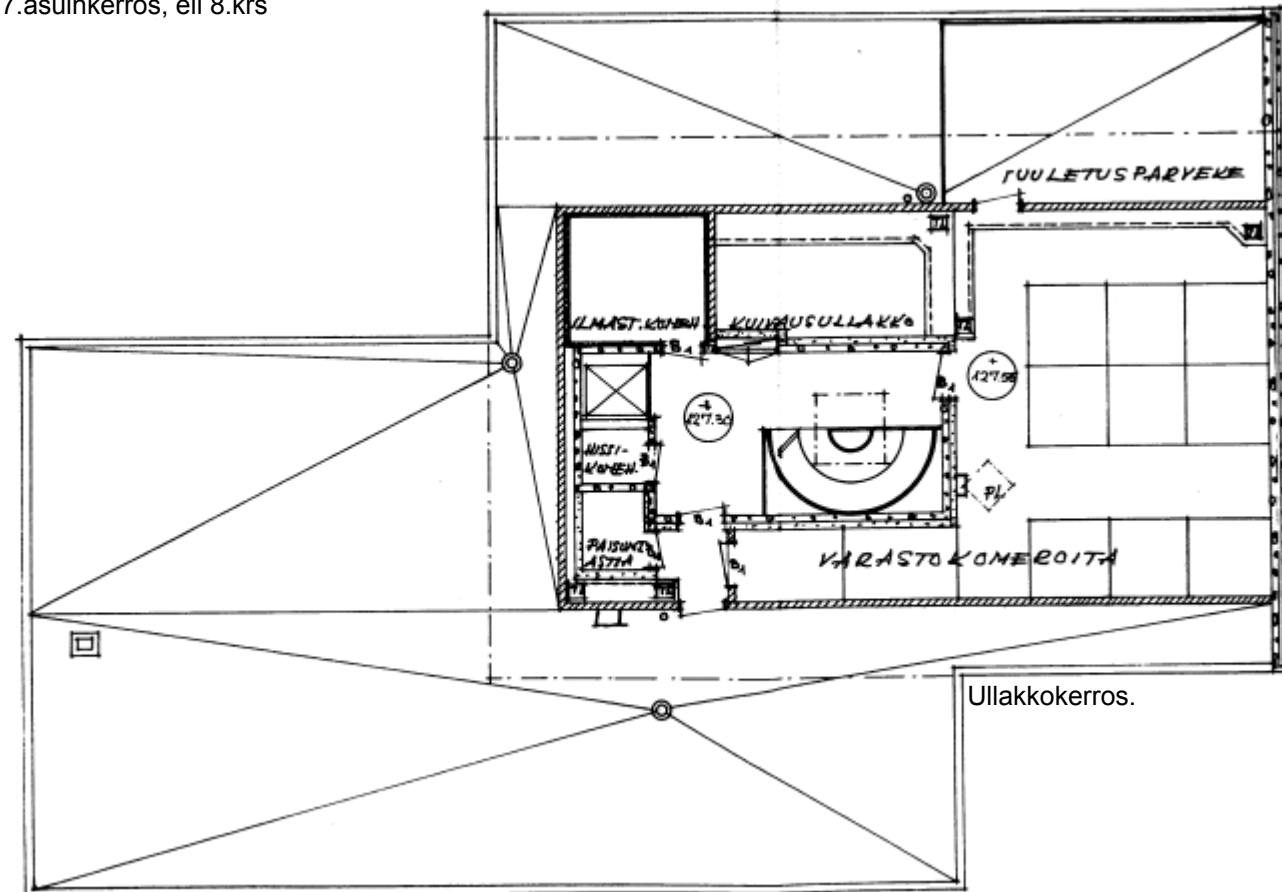
Yllä pohjakerros (1.krs)

7.asuinkerros, eli 8.krs

1.-6. asuinkerros

Ullakkokerros.